

Uddevalla kommun

Rektorn vid Västerskolan

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Västerskolan
i Uddevalla kommun

Tillsyn i Västerskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Uddevalla kommun under hösten 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Västerskolan besöktes av Skolinspektionen den 9-10 oktober 2013.

Fakta om skolan

Västerskolan är belägen i centrala Uddevalla. Verksamheten omfattar grundskolans årskurser 4-9. Årskurserna 4-6 består endast av så kallade musikklasser med elever från hela kommunen. I årskurs 7-9 finns musikklasser och så kallade engelskaklasser samt klasser utan särskild profil. Vid tiden för tillsynen har skolan 461 elever. Personalen är organiserad i fyra arbetslag; ett för årskurserna 4-6 och ett för varje årskurs i övriga skolan. Skolan leds av en rektor.

Skolverkets officiella statistik visar att 93 procent av de elever som gick ut årskurs 9 våren 2013 hade nått kunskapskraven i alla ämnen. Bland flickorna var andelen 94 procent och bland pojkarna 90 procent. Samma år var i stort sett samtliga av de elever som gick ut årskurs 9 behöriga till nationellt program i gymnasieskolan. Det genomsnittliga meritvärdet år 2013 var 235 poäng. Bland flickorna var det genomsnittliga meritvärdet 243 och bland pojkarna 223.

I den dokumentation från skolan som Skolinspektionen tagit del av vid tillsynen saknas uppgifter om kunskapsresultaten för elever i årskurs 6.

Helhetsbedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten vid Västerskolan till stor del lever upp till kraven i styrdokumentet. Rektor har inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet identifierat en rad utvecklingsområden vid skolan och driver arbetet kring dessa. Det finns exempelvis skillnader beträffande i vilken omfattning eleverna ges inflytande över utbildningen, men också ett gemensamt pågående arbete med syfte att generellt öka elevernas inflytande. Genom att omorganisera arbetslagen har rektor lagt en viktig grund till att öka likvärdigheten i elevernas utbildning.

Sedan många år tillbaka finns vid Västerskolan så kallade musikklasser, vilket innebär att eleverna läser ämnet musik i en större omfattning än vad timplanen anger. Skolinspektionen ser allvarligt på det faktum att skolan genomför färdighetsprov för elever som ska börja årskurs 4 (musikklass) trots att skolan saknar tillstånd att göra detta. Likaså bedömer Skolinspektionen det anmärkningsvärt att Västerskolan inom ramen för så kallade engelskaklasser bedriver undervisning på engelska i exempelvis de samhällsorienterande ämnena, även detta utan att tillstånd att bedriva denna verksamhet finns. Skolinspektionen

vill i sammanhanget också uppmärksamma huvudmannen på att den information som ges till vårdnadshavare och elever inför valet av skola är formulerad på ett sådant sätt att det kan tolkas som att undervisningen i de så kallade engelskaklasserna generellt håller ett högre tempo än i andra klasser. Detta är inte förenligt med skollagen. En skola ska vara öppen för alla och får inte endast vända sig till elever som förväntas klara ett generellt högre undervisnings-tempo. Offentlig statistik visar att Västerskolan är den kommunala skola som har högst genomsnittligt meritvärde i Uddevalla kommun, medan en närliggande skola är den med lägst meritvärde. Allra högst meritvärde vid Västerskolan har elever i engelskaklasserna, vilket kan tyda på att skolan i sin marknadsföring främst riktat sig mot elever som förväntats nå goda resultat. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen stöttar rektor i det arbete som påbörjats med att förtydliga för alla elever och vårdnadshavare att skolan är öppen för alla och att närhetsprincipen gäller vid mottagande av elever. Tillsynen visar att rektor påbörjat arbetet med att omformulera den informationstext som går ut till elever och vårdnadshavare inför skolvalet.

Det finns klasser vid Västerskolan där studieron brister. Skolinspektionen konstaterar att det pågår ett arbete med att komma tillrätta med detta och vill i sammanhanget poängtera att alla elever har rätt till utbildning i en lugn och trygg miljö.

Nedan följer en mer detaljerad redogörelse för de brister som Skolinspektionen kunnat konstatera vid sin tillsyn samt de ingripanden som Skolinspektionen funnit befogade med anledning av de konstaterade bristerna.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Uddevalla kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 17 januari 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Erbjudande av utbildning

Bedömning

Uddevalla kommun måste vidta följande åtgärd/åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning.

- Urval och antagning ska göras enligt författningarna.
- Undervisning på engelska ska följa författningarnas krav.

Motivering*Profil musik*

Enligt skollagen får tester och prov inte utgöra villkor för antagning eller urval till eller inom en skolenhet. Tester och prov får inte heller utgöra villkor för fortsatt utbildning vid en skolenhet eller i den elevgrupp som eleven tillhör. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter som innebär undantag från första stycket för utbildning från och med årskurs 7 och, om det finns särskilda skäl, även för utbildning från och med årskurs 4. Sådana föreskrifter får innebära att bestämmelsen om en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts.

Skolförordningen anger att en huvudman som anordnar utbildning som kräver att eleverna har särskilda färdigheter i bild, idrott och hälsa, musik eller slöjd från och med årskurs 7 får använda färdighetsprov som villkor för antagning till en viss skolenhet eller elevgrupp, som grund för urval till en viss skolenhet eller elevgrupp när det finns fler sökande än platser, och som villkor för fortsatt utbildning vid en viss skolenhet eller elevgrupp. Statens skolinspektion får efter ansökan besluta att en huvudman får använda färdighetsprov från och med årskurs 4, om det finns särskilda skäl med hänsyn till utbildningens innehåll och inriktning. När färdighetsprov används som grund för urval till en viss skolenhet får ingen annan urvalsgrund tillämpas.

Vid Västerskolan finns enligt skolans dokumentation möjlighet till profilering i musik, inom ramen för så kallad musikklass. Intervjuer med elever, lärare och rektor visar att samtliga klasser i årskurserna 4-6, en för varje årskurs, är musikklasser. I den skriftliga information som delas ut till elever och vårdnadshavare inför valet av skola (grundskolans äldre åldrar, årskurserna 7-9) framgår bland annat att huvudintag till musikklass sker inför år 4, men att enstaka platser finns även i vissa av de befintliga klasserna. Vidare framgår i informationsbladet att "intag sker genom färdighetstester". Vid intervju med lärare uppges att musikklasser har funnits vid Västerskolan sedan 1990. Vidare framkommer vid intervju med lärare att 25 elever antas till årskurs 4 och musikklass efter färdighetsprov, att ytterligare 5 elever antas efter genomförda färdighetsprov i årskurs 6, samt att skolan ibland kan fylla på med elever även i de högre årskurserna om platser finns. Rektor för skolan uppger att antagningsprov genomförs som urval till musikklasserna och att det finns en lång tradition vid skolan att göra så. Skolinspektionens tillståndsenhet har inte mottagit någon ansökan från huvudmannen och Västerskolan avseende rätten att använda färdighetsprov från och med årskurs 4. Skolan har enligt rektor ingen dokumentation som styrker att huvudmannen sökt tillstånd att använda färdighetsprov och säger sig inte känna till om detta skett.

Utredningen visar att urval och antagning inte görs enligt författningarna eftersom Västerskolan genomför färdighetstester som urvalsgrund vid antagning till så kallade musikklasser utan att huvudmannen har tillstånd från Skolinspektionen att använda färdighetsprov från och med årskurs 4. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Profil engelska

Enligt skolförordningen får Statens Skolinspektion efter ansökan besluta att en huvudman får anordna delar av undervisningen på engelska under vissa förutsättningar. Under den sammanlagda tid som en elev får engelskspråkig undervisning enligt ett sådant beslut får högst hälften av undervisningen ges på engelska. Enligt skolförordningen får huvuddelen av undervisningen anordnas på engelska för elever som vistas i Sverige under en begränsad tid och har tillräckliga kunskaper i engelska för att kunna delta i undervisningen. En huvudman som anordnar sådan undervisning ska anmäla detta till Statens Skolinspektion.

Vid Västerskolan finns enligt skolans dokumentation möjlighet till profilering, i form av engelska, från och med årskurs 7. Enligt skolans dokumentation benämns klasser med denna profil som Bilingualklasser. I den skriftliga information som delas ut till alla elever och vårdnadshavare inför valet av skola (till grundskolans äldre åldrar, årskurserna 7-9) beskrivs bland annat att "undervisningen i dessa klasser sker delvis på engelska i relation till elevernas ålder, dvs. ju äldre eleverna blir desto mer undervisning sker på engelska". Elever uppger vid intervjuer att de som läser profil engelska har viss del av undervisningen i de samhällsorienterande ämnena på engelska. Lärare uppger att profil engelska innebär att eleverna läser extra engelska på elevens val och inom ramen för skolans val. Dokumentstudier visar att skolan upprättat en timplan där detta framgår. Enligt lärare bedrivs det dock även viss undervisning på engelska i andra ämnen. Enligt skolans rektor finns det en tradition kring att undervisning i andra ämnen än ämnet engelska sker på engelska och att det främst handlar om undervisning i de samhällsorienterande ämnena. Rektor har gett en lärare i uppdrag att ta reda på i vilken utsträckning detta sker eftersom rektor vill säkerställa att alla elever kan ta till sig undervisningen. Rektor uppger vid faktagranskning att rektor under slutet av förra läsåret uppmärksammade att skolan saknar tillstånd att bedriva delar av undervisningen på engelska. Skolinspektionen har inte mottagit någon ansökan från huvudmannen beträffande tillstånd att anordna delar av undervisningen på engelska.

Utredningen visar att utbildningen inte bedrivs i enlighet med kraven i skollagen och andra författningar eftersom de elever som läser profil engelska vid Västerskolan inte är elever som vistas i Sverige under en begränsad tid och elever vid skolan undervisas därmed på engelska utan tillstånd. Huvudmannen

har inte ansökt om tillstånd att anordna delar av undervisningen på engelska. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

10 kap. 9 och 30 §§ skollagen

9 kap. 14-19 och 25-27 §§ skolförordningen

Omfattning och resurstillgång**Bedömning**

Uddevalla kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Skolan ska säkerställa att eleverna erbjuds den utbildning, i den omfattning, de har rätt till.

Motivering

Enligt skollagen ska den totala undervisningstiden för varje elev vara minst 6 665 timmar. Ytterligare bestämmelser om fördelning av undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1 (i skollagen). Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avvikelser från timplanen under vissa förutsättningar.

Dokumentstudier för verksamheten vid Västerskolans klasser med profil musik visar att det finns en timplan för de så kallade musikklasserna. Där framgår att profilen läses inom ramen för elevens val och skolans val. Vidare framgår från vilka ämnen tiden till skolans val tagits. Lärare uppger vid intervju att musikklasserna ofta vistas utanför skolan på olika aktiviteter. Som exempel på detta nämner lärare julkonsert, vårkonsert, lucia och sexornas musikal. Lärare uppger vid intervju att eleverna i musikklass är ambitiösa och att eleverna tar igen det de missar i andra ämnen på egen hand. Dokumentstudier av betygskatalogen för elever i musikklass visar dock att det finns ett antal elever som fått betyget F i flera ämnen. Vidare säger lärare att de anser att det alltid finns en uppbackning även om eleverna är borta mycket och att skolan erbjuder möjligheten att avstå från konserter och istället få vara kvar på skolan och få undervisning.

Vid intervju med lärare i musikklass uppges att elever ibland kompenseras med ledighet från olika ämnen om de inom ramen för sin utbildning har deltagit i en konsert på helgen. Vid tillfället för tillsynen är elever i en av musikklasserna lediga på förmiddagen eftersom det är konsert på kvällen. Enligt skolans rektor är alla musikklasser involverade i jul- och våraaktiviteter och förberedel-

serna sker huvudsakligen på musiklektionerna. Rektor säger att ansvaret för att eleverna får den undervisning de ska ha ligger på lärarna. Vidare säger rektor att vissa klasser har många schemabrytande aktiviteter, att mycket av det som görs i musikklasserna sker enligt tradition och att rektor inte har någon klar uppfattning om i vilken omfattning eleverna i musikklasserna är engagerade i projekt som påverkar den ordinarie undervisningen eller i vilken omfattning eleverna får kompensationsledigt från undervisningen. Rektor uppger att hon inte följer upp att eleverna får sin garanterade undervisningstid eller att den fördelas i enlighet med timplanen. Vidare säger rektor att en lärare nu fått i uppdrag att kartlägga i vilken omfattning eleverna i musikklass är engagerade i olika projekt som gör att de missar den ordinarie, timplanebundna undervisningen.

Utredningen visar att rektor inte säkerställer att eleverna i musikklasser vid Västerskolan erbjuds utbildning i den omfattning de har rätt till eftersom ingen uppföljning av elevernas faktiska undervisningstid görs, trots att eleverna har många schemabrytande aktiviteter och får ledigt från undervisningen pga. detta. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

10 kap. 5-6 §§ skollagen (SFS 2010:800)

I ärendets slutliga handläggning har utredare Marie Sjöberg och jurist Julie Svane deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Magnus Haglund
Enhetschef

Mats Aronsson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.